

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 581.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245217319008.pdf> (tilgået 17. maj 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Denne truende Fare var, som bekendt, Tyrke-Pesten, der nu rasede over hele Østerleden, og maatte i Solimans Dage (1520 -66) vel ogsaa forvandlet Vesterleden til en Ørk, hvis den ikke havde fundet sin Grændse i *Tydskland* og sin Modgift i *Reformationen*. I det *Femtende* Aarhundrede havde nemlig endnu *Venedig*, *Johanniter-Ridderne* paa *Rhodos*, og *Ungarn* med *Belgrad*, trodset *Mahomed* den *Andens* frygtelige Vaaben; men i Begyndelsen af det *Sextende* Aarhundrede (1508-16) havde *Paven*, i Forbund med alle *Christenhedens* store Magter, saaledes svækket *Venedig*, at Sultan *Selim* (1512-19) ei blot i Mag kunde erobre *Syrien* og *Ægypten*, men ogsaa gjøre sig det *Venetianske* Kongerige, *Cypern*, skatskyldigt, og *Soliman* begyndte sit glimrende *Sultanat* med at indtage baade *Rhodos* og *Belgrad*, og efter de Christnes store Nederlag ved *Mohacz* (1526) oversvømmede han *Ungarn* saa tidt han lystede. Nu kom altsaa Raden til *Tydskland*, der maatte synes at være uden Redning forloren, da Keiserens Afmagt og de utallige Smaafyrsters Selvraadighed gjorde et Forsvar ^{*} 582 med Rigets samlede Kræfter saa godt som umueligt, og *Frankrigs* tappe, enevældige Herre, *Frands den Første*, var *Solimans* Stalbroder*). Dette offentlige Forbund mellem den *Tyrkiske* Sultan og den »*Allerchristeligste* Konge« var heller ingenlunde blot en Skam for *Frands*, men et af Jule-Mærkerne, som viste, at den *Vestlige* Christenhed uden *Reformationen* snart vilde blevet endnu mere *Tyrkisk* end den *Østlige*, blevet, som den bekendte »*Franske* Oplysning«, ligesaa *protestantisk* mod den *Christne Tro* som mod *Papisteriet*; men skiøndt *Luther*, ved at vække baade den *christelige* Bevidsthed og den *Tydske* Folke-Kraft, ligesaavel var *Tyrkens* som *Pavens* ypperste Modstander, saa blev dog *Tydskland*, ved den store Splidagtighed i Kirke-Sagen, for Øieblikket endnu mere udsat for Tyrkisk Oversvømmelse, og naar derfor det *Østerrigske* Huses Magt kun ikke selv overvældede *Tydskland* og forstyrrede *Reformations-Værket*, kunde den, som et Bolværk mod *Tyrken* og hans Stalbroder *Franskmanden*, umuelig være for stor. De tre *Giftermaal*, der bragde det *Østerrigske* Huus paa den ene Side *Nederlandene*, *Spanien* og *Neapel*, og paa den anden *Ungarn* og *Bøhmen*, var da virkelig »sluttede i Himlen«, og skiøndt de bestandige Krige mellem *Carl* og *Frands* gjør Ingen af dem Ære, der kun som Røvere sloges om *Mailand*, saa var de dog et Mesterværk af *Forsynet*, da Begge derved aabenbar forhindredes fra at gjøre noget meget Værre.